

ชื่อหนังสือพิมพ์ ไทยนิวส์	วันที่ - 5 พ.ย. 2555	ปีที่ 43	ฉบับที่ 15374	หน้า 5
-------------------------------------	--------------------------------	--------------------	-------------------------	------------------

มรดกปลาวงศ์

โบราณการตายล้านนา

มนุษย์กับการตายนั้นเป็นเรื่องธรรมดา ตายที่ไหนก็ตายเหมือนกันแต่ที่ไม่เหมือนกัน คือ การจัดการกับซากที่ตายคือ ศพ โดยเฉพาะการจัดการกับศพของล้านนาโบราณได้กำหนด วิถีปฏิบัติที่อาศัยความเชื่อไว้ตามลักษณะการตายที่มีใช้การตายแบบแก่ตายตามธรรมชาติ อาทิ ตายตั้งแต่อายุยังน้อย ตายโหงหรือตายด้วยโรคภัย ตลอดจนการตายของสมณะนักบวช ตายตั้งแต่อายุยังน้อย

เด็กที่เกิดมาอายุยังไม่ถึงสิบปี หากเสียชีวิตไม่ว่าจะเป็นกรณีใด โบราณท่านห้ามมิ ให้ตั้งศพบำเพ็ญกุศล ห้ามทำการฌาปนกิจด้วยการเผา และห้ามกระทำการอีกหลายอย่าง หาก ฝืนกระทำจะพบกับภัยพิบัติ ดังที่ปรากฏในคัมภีร์ “ธรรมดาจารย์” ว่า

“ลูกอ่อนเกิดมาอายุยังบ่ถึง ๑๐ ปี ตายไป บ่ดีเอาไว้น้ำมนต์ขันขันวัน บ่ดี ชีตนัก แล จักแพ้วแม่พี่น้อง สัตว์สี่ตีนสองตีน ชะแล” ความว่า เด็กเกิดมาอายุยังไม่ถึงสิบปี เสียชีวิต ไม่ควรตั้ง ศพไว้ขันวันขันคืน เพราะจะเกิดผลร้าย ต่อบิดามารดา สัตว์ สี่เท้าสองเท้า

ส่ว น ที่ ละเอียดมากไปกว่านี้ มีปรากฏในคัมภีร์ “มูละขัต” ว่า

“คนผู้ใดอายุบ่พอ สิบปี แลตายนั้น

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	- 5 พ.ย. 2555	43	15374	5

บ่ควรเอาไว้แรมคืน บ่ควรเอาลงกล้ำวันออกเรือน บ่ควรสงสการด้วยไฟ บ่ควรเอาพระ
เจ้านาหน้า บ่ควรรับของทานมาค้าชู บ่ควรทานข้าวสังข์ เทาควรเอาฝังดินแล คั้นว่าบุคคล
ผู้ใด บ่กระทำตามรีตคลองหนโลก มักได้ต้องโทษทั้งหลายนั้นแล ไกยะก็จักมาเถิงแล” แบล
ความได้ว่า คนที่มีอายุไม่ถึงสิบปี เสียชีวิต ไม่ควรตั้งศพไว้แรมคืน ไม่ควรเอาศพลงด้านทิศ
ตะวันออกของเรือน ไม่ควรเผาศพ ไม่ควรนำเอาพระพุทธรูปนำหน้าศพ ไม่รับสิ่งของบริจาค
จากผู้ที่มาช่วยบริจาค ไม่ควรทำบุญถวายสังฆทาน ต้องฝังดินเท่านั้น หากผู้ใดไม่
ปฏิบัติตามนี้ โทษและภัยนานาจะมาถึงตัว

ในกรณีที่เด็กอายุเกิน ๑๐ ปี และตายด้วยโรคภัยที่ไม่ร้ายแรง ก็จะมีโลงให้ตั้ง
ศพและเผาศพได้ โดยมีข้อปฏิบัติตามมา อย่างที่คัมภีร์ “ธรรมดาจาริต” ว่า

“ละอ่อนเกิดมาอายุตั้งสิบปีขึ้นไปเมื่อบน แลตายด้วยพยาธิอันชื่อไสไห้นาวนั้น เอา
ไว้สงสการเผาก็ดีแท้แล คั้นเอาขอนผิอบ้านไปแล้ว แม่นลิ้มอันใดจักใช้กันพลิกคั้นมา
เอาแถม ก็บตี ขีดนักแล ฟุ้งญาติพี่น้องพ่อแม่ อันไปสงสการนั้นหื้อได้คลี่ผมเสียชูคนจึงดีแล
คั้นสงสการแล้วพลิกมารอดประตูบ้านแล้ว หื้อเอาน้ำขมิ้นส้มป่อยสระเกล้าดำหัวเสียชูคน
แล้วจึงเข้าบ้านมาหื้อผู้เฒ่าผู้แก่มีมือเสียหื้อไควชูคนจึงดีแล” หมายความว่า เด็กที่มีอายุเกิน
สิบปีขึ้นไปหากเสียชีวิตด้วยโรคทั่วไป สามารถตั้งศพไว้และทำการฌาปนกิจด้วยการเผาได้ แต่
ถ้าเอาศพออกจากบ้านไปแล้วลิ้มสิ่งใดไว้ที่บ้าน ห้ามกลับไปเอา นอกจากนี้เฉพาะญาติพี่น้อง
บิดามารดาที่ไปสงสพนั้น ทุกคนต้องคลี่ผมหรือสยายผมออกหมดทุกคน และเมื่อกลับจาก
การสงสพให้สระเกล้าดำหัวด้วยน้ำขมิ้นส้มป่อยก่อนจะเข้าบ้าน แล้วให้ผู้เฒ่าผู้แก่ผูกข้อมือเสีย
ทุกคน

(อ่านต่อจันทร์หน้า)

สนั่น ธรรมธิ

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(ภาพประกอบจากเว็บ<http://www.finearts.go.th/node/5400>)